

komise stížnosti proti způsobu a výsledku volby závodní rady nebo závodního důvěrníka.

Třebaže vedení závodů zůstalo v rukách správy závodu, jsou hospodářskopolitická oprávnění závodní rady (důvěrníka) a jiných orgánů zájmového zastoupení zaměstnanců tak dalekosáhlá, že budou ovlivňovat způsob i rozsah výroby a veškeré hospodářské činnosti u nás, aby sloužily jen obecnému prospěchu hospodářskému při zachování zájmů zaměstnanců. Správné fungování závodních rad a uplatnění sociálně spravedlivějších forem hospodářské činnosti bude odviset od toho, jak hospodářsky odpovědní a vyspělí jsou českoslovenští zaměstnanci.

Josef Kotek

Zavodňování

viz Vodní právo.

Zběži.

Vymezení pojmu a výklad. — Veřejnoprávní omezení zběhů. — Soukromoprávní omezení z. — Důsledky zběhnutí pro třetí osoby. — Literatura.

I. Mezi vojenskými zločiny, které se jinak co do morálních následků odsouzení posuzují zpravidla mírněji oproti deliktům obecným, odedávna mělo a do jisté míry dodnes podrželo zběhnutí charakter zvláště difamující. To se projevuje jednak stanoveným druhem trestu, jednak nepromlčitelností tohoto zločinu, jednak konečně újmami na některých osobních a majetkových právech, které z. postihují.

Z. jest osoba, která dokonala zločin zběhnutí, nikoli tedy teprve osoba, jež byla pro tento zločin pravoplatně odsouzena a rovněž není třeba, aby byla příslušným vojenským orgánem prohlášena za z. podle voj. služebních resp. branných předpisů. To plyne jak z ustanovení § 11, č. 8 v. tr. ř., tak z ustanovení § 208 v. tr. z., jež se spokojují pouhým faktem zběhnutí. Ratio legis jest donutiti z. k návratu tím, že se mu životní podmínky v době odloučení od útvaru citelně znesnadní. Z toho ovšem vyplývají potíže v otázce, podle kterých znaků lze bezpečně určit, kdo jest z.

Způsobilým subjektem tohoto zločinu jsou u nás jen osoby zařazené do branné moci; není tedy z. ku př. válečný zajatec, uprchlý z našeho zajetí, třeba jinak pod-

léhá vojenské soudní pravomoci a jest i způsobilým subjektem jiných vojenských deliktů. Jest však lhodostejné, zda zařazení se stalo po právu či nikoli (na př. nezletilý dobrovolník zfalšoval podpis svého zákonného zástupce na předepsaném prohlášení o souhlasu). Nevyžaduje se také, aby pachatel byl vojenskou osobou v činné službě: také zařazený branec, který neuposlechne povolávacího rozkazu k nastoupení presenční služby, výcviku náhradní zálohy, cvičení ve zbrani, vojenská osoba odpykávající trest ve vojenské věznici pokud jest ještě povinna činnou službou atd. mohou se dopustiti zběhnutí.

Podstatu zločinu tvoří svémocné, tedy protiprávné opuštění útvaru, resp. vzdalování se od něho. Až potud byla by tedy věc celkem jasná. Obtíže však počínají, pokud jde o další předpoklady. Zatím co některé cizí voj. trestní zákony spokojují se při vymezení skutkové podstaty podmínkou určitého trvání absence (na př. francouzský Code pénal militaire pour l'armée de ter, sovětské Položení o vojinskich přestupcích, trest. zák. RSFSR a ostatních svazových republik), považuje nauka i praxe u nás platného práva (podobně jako v Německu) za jedině rozhodný úmysl pachatelův. Tento úmysl, směřující k trvalému vymknutí se služební povinnosti, jest podle zákona (§§ 183, 212 v. tr. z.) rozlišujícím znakem mezi zběhnutím a pouhým svémocným vzdálením. Poněvadž však tak subtilní otázku může rozhodnouti teprve pravoplatný soudní rozsudek, bylo by vlastně za tohoto stavu prakticky nemožné pohlížeti na určitou osobu jako na z. dokud nedojde k odsouzení a tudíž — protože vojenský trestní řád nedopouští odsouzení in contumaciam bez předchozího výslechu obviněného — též k dopadení. Voj. trestní zákon má sice v §§ 184-186 a 188 ustanovení o okolnostech, za nichž se má deserční úmysl považovati za prokázaný. Avšak nauka i praxe stojí nyní naprosto jednoznačně na stanovisku, že tato ustanovení, vydaná v době, kdy pro vojenské soudy platila zákonná theorie průvodní, měla charakter čistě procesuální a stala se bezpředmětnými vydáním voj. trest. řádů z r. 1912, které stanoví zásadu volného uvažování důkazů. Tento výklad, byť i theoreticky ne zcela přesvědčující (okolnosti uvedené v cit. §§ bylo by přece možno stejným právem považovati za praesumptiones iuris ac de iure — tak skutečně ku př. Pellischek-Willsdorf v komentáři k § 186 v. tr. z.), byl u nás